

**Савенко Т. Д.,**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри іноземних мов;*

**Гаврисевич А. С.,**

*завідувач відділом по роботі  
з іноземними громадянами;*

*Національна академія статистики, обліку та аудиту, м.Київ*

## **ПІЗНАВАЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ ЯК ПОКАЗНИК ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО РІВНЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НАСОА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ**

Повномасштабне російське вторгнення 24 лютого 2022 року на територію суверенної України стало потрясінням для всього світу і небувалим випробуванням для всіх українців. За масштабом, варварською жорстокістю агресора, кількістю людських жертв і руйнувань економічної та цивільної інфраструктури (це напряду стосується і сфери освіти як однієї з найбільш уразливих галузей) війна в житті українського народу цілком виправдано зайняла чільне місце. З іншого боку, відзначають дослідники, попри заподіяну шкоду, війна стала каталізатором переосмислення як сутності самої освіти, так і стимулом впровадження давно назрілих кардинальних змін в організацію навчального процесу у вишах України. Сьогодні стало абсолютно очевидним істотне зниження функціональної значущості традиційної організації навчального процесу, натомість постала нагальна потреба в сенсі його кардинальної активізації, забезпеченні дієвого зв'язку не лише між викладачем і студентами, а й між самими студентами. При цьому наголосимо, що в цій суперкризовій ситуації вже тільки сам факт функціонування і розвитку національної освіти і науки може слугувати яскравим прикладом патріотизму, відданості, стійкості та витривалості українських освітян.

Необхідність підвищення соціально-політичної та історико-культурної компетенції студентів в умовах війни самозрозуміла. Актуалізація цього процесу спричинена глибокими змінами, які нині відбуваються у світі, передусім в Україні, в також підвищенням вимог до майбутніх спеціалістів різних напрямів підготовки не тільки на професійному, але й на загальнокультурному рівнях. Природно, що викладачі-мовники не можуть бути індиферентними до цих новітніх викликів часу.

За період навчання в українських вишах в іноземних студентів відбуваються суттєві зміни у психології та мисленні – корегується світогляд, постають нові питання і думки, послаблюються або поглиблюються протиріччя у поглядах, народжуються нові стійкі переконання та інтереси. Студенти із задоволенням знаходять спільні риси в історії та культурі України зі своїми країнами, порівнюють відмінності й особливості. У роботі з інофонами перевага надається вивченню тематичних культурологічних блоків, а воєнна тематика подається у вигляді фактажу.

Безумовно, на рівень сприйняття та формування цілісної системи знань та переконань соціально-політичного та історико-культурного характеру впливають як особистісні, так і соціальні фактори, які сукупно і визначають пізнавальну орієнтацію. Саме бажання вчитися в Україні свідчить про цілеспрямовану направленість інтересів студентів, продуманість прийнятого ними рішення. У зв'язку з цим визначилась мета даної роботи: прослідкувати шлях від виникнення уявлення про Україну, визначення джерел раніше отриманої інформації про Україну, академію, режим і специфіку навчання в умовах війни – до аналізу співвідношення інформації, отриманої студентами на батьківщині, зі здобутою під час навчання.

*Нами визначені найбільш актуальні теми, об'єкти і особливо гострі питання, що сьогодні привертають першочергову увагу іноземних студентів:*

1) при вивченні лінгвокраїнознавчих тем особливий акцент доцільно надавати презентації внутрішньої і зовнішньої політики української держави, українського підходу, об'єктивного і правдивого погляду на дискусійні періоди історії, маючи на увазі, що пострадянські республіки після здобуття ними незалежності переживають схожі проблеми економічного, суспільно-політичного розвитку;

2) панорамне представлення біжучих подій у світі належить подавати під призмою наслідків і впливу агресивної війни росії проти України;

3) оскільки значна частина студентів НАСОА є громадянами Азербайджану, реінтеграцію Нагірного Карабаху до Азербайджану слід представляти як один з найсуттєвіших поворотних моментів пострадянської історії і невідворотний процес відновлення суверенітету у міжнародно визнаних кордонах. Завдяки такому підходу, при підкреслено толерантному ставленні до вірменського народу та українських громадян вірменського походження, вибудовується історично логічна закономірність як доказ того, що історія грає проти росії й услід за Карабахом будуть повернені тимчасово відторгнуті від різних країн молдавське Придністров'я, український Крим, грузинські Південна Осетія та Абхазія, а також, як зазначено у Постанові Верховної Ради України від 18.10.2022, буде звільнена від російської окупації Республіка Ічкерія та припинено геноцид чеченського народу;

4) політична криза в Узбекистані, Туркменістані, проблеми курдського населення у Туреччині слід подавати з точки зору наслідків, дії і впливу експансіоністської політики рф;

5) участь багатьох десятків дружніх Україні країн світу у допомозі українським біженцям створюють реальну картину підтримку України у війні проти росії;

6) надання рекомендацій для використання в освітній та життєвій практиці об'єктивних і вивірених джерел інформації, вільних від дезінформації, фреймування та фейків, позитивно сприятимуть формуванню соціально-політичної та історико-культурної компетенції слухачів.

Беручи до уваги, що середній вік студентів-інофонів становить 20-23 роки, їхній пізнавальний інтерес до України багато в чому формувався або під впливом їхніх місцевих та національних ЗМІ, інтернету, або в результаті спілкування із

земляками-випускниками українських вишів. Проведені нами колективні та персональні бесіди зі студентами підтвердили, що на їхній вибір освіти українських ВНЗ передовсім вплинув міжнародний авторитет нашої держави та вищої освіти в Україні, а також, зокрема, сталість іноземного контингенту в НАСОА із низки певних країн, якість, глибина та унікальність освіти у цьому ВНЗ, наявність підготовчого відділення, що одразу надає можливість якісного оволодіння курсом української мови для безпроблемного подальшого вивчення профільних дисциплін, високопрофесійний викладацький склад, а також європейські умови побуту і проживання. Усе разом це дає іноземцям перспективу і реальну можливість у недалекому майбутньому отримання глибоких знань, високої кваліфікації, що у свою чергу сприятиме успішному працевлаштуванню на батьківщині й отриманню достойної заробітної плати.

Здійснені нами упродовж багатьох років співбесіди, офіційні та приватні розмови з іноземними студентами демонструють їхній глибокий інтерес до економічної сфери знань, зокрема, особливостей, специфіки та нюансів фіскальної та податкової політики і практики як в Україні, так і в передових країнах світу. Аналіз показав, що підвалини пізнавальної орієнтації передовсім фундаментуються на традиціях і практиці чітко організованої у ВНЗ профорієнтаційної роботи, зокрема, діяльності вишівських контактерських та рекрутингових мереж як правило з досвідченим і сталим складом у багатьох країнах. Звичайно, неабияке значення має і спілкування потенційних здобувачів із спеціалістами, які отримали дипломи в Україні, а також з їхніми родичами, друзями, знайомими.

Своєрідним полігоном, можна також сказати лакмусом і стимулом пізнавальної активності студентів, слугує перший рік навчання. Зважаючи на адаптацію до нових умов навчання в іншомовному середовищі, надмірну кількість інформації, засилля отриманих нових фактів і вражень, об'єктивних проблем, пов'язаних зі специфікою дистанційного навчання, у студентів трапляються випадки виникнення емоційно-інтелектуальної напруги, що, звичайно, дещо ускладнює й пригальмовує повноцінне сприйняття реалій.

Отже, навіть не зважаючи на війну, яка наразі виступає стримуючим фактором, серед іноземних абітурієнтів продовжує спостерігатися стійке бажання приїхати в Україну, що, у свою чергу, стимулює пізнавальний інтерес до невербальних джерел інформації. Із розповідей випускників про українські міста і ВНЗ, де вони навчалися, спілкування з викладачами, українськими студентами і друзями, із земляками з різних українських вишів, яскравих спогадів про екскурсії, виставки, концерти, які вони відвідували, у них складається й закріплюється уявлення про життя довоєнної України, що викликає стійку позитивну емоційну оцінку. Безпомилково можна твердити, що вона превалює над негативним досвідом і реакцією на події двох останніх років – терор, катування і масові вбивства мирного населення російськими окупантами, злочинне бомбардування цивільних об'єктів в містах і селах, обтяжливі, але життєво необхідні безпекові заходи під час оголошення повітряних тривог і артольотів, тощо.

Досвід двох років війни переконливо і наочно показав, що в результаті цілеспрямовано і правильно побудованої пізнавально-орієнтаційної роботи переважна більшість студентів стали демонструвати більшу критичність мислення, самостійність і об'єктивність в оцінці резонансних політичних подій, позицій, заяв і реальних дій державних керівників і політиків різних країн. У висліді це сприяє формуванню високого цивілізаційно-освітнього рівня особистості, що після закінчення навчання з часом має серйозні підстави позитивно впливати і позначатися на доброзичливому ментальному ставленні корінного населення їхніх країн до різного штибу питань і проблем не лише політичного, а й загальнолюдського характеру. Завдяки такому важливому елементу використання навчального процесу кількість симпатиків України у світі має тенденцію неухильного збільшення.

### Список використаних джерел

1. Дистанційні платформи для навчання, саморозвитку та отримання допомоги й перевіреної інформації. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/distancijniplatformi-dlya-navchannya-samorozvitku-ta-otrimannya-dopomogi-j-perevirenoyiinformaciyi>.
2. Рогова В. Б. , Лондар С. Л. Управлінський інформаційно-аналітичний інструментарій забезпечення освітньої безпеки. / Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. С.13-18. URL: [https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/book-of-abstracts\\_ssi-iea\\_2022.pdf](https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/book-of-abstracts_ssi-iea_2022.pdf)
3. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки / Міністерство освіти і науки України. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
4. Ушакова Н.І. Концепція мовної підготовки іноземців у ВНЗ України / Н.І.Ушакова, В.В.Дубічинський, О.М.Тростинська // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. 2011, вип.19. С.136-146.